

Всешведський конкурс імені Василя Стефаника

6 березня – 14 травня 2026 року

🌐 stefanyk.supportforukraine.se

✉ stefanyk@supportforukraine.se

III місце

Новела “Не втрачай надії”

Авторка: Анна Хавряк

9 клас, Slättängsskolan, м. Крістіанстад

Цей твір узяв участь у Всешведському конкурсі імені Василя Стефаника. Текст можна використовувати лише з ознайомчою або освітньою метою. **Будь-яке копіювання повністю або частково без згоди автора суворо заборонене.**

Detta verk deltog i Sveriges ungdomstävling i prosa tillägnad Vasyl Stefanyks arv. Texten får endast användas i utbildnings- eller informationssyfte. **All kopiering av hela eller delar av texten utan författarens tillstånd är strängt förbjuden.**

Не втрачай надії

Різкий біль пронизує ногу старшої дівчини, коли останнє, за що вона хапається, - це худе, заземлююче зап'ястя сестри за власною спиною. Обличчя бруднить пісок, а шкіру дере скло, коли хтось стає на прострілену кулею ногу й тисне, вичавлюючи чоботом більше темної та терпкої на вигляд рідини з круглої, рваної рани. Фінальний удар по щиколотці залишає нерви неспокійними і роздратованими, перш ніж холодна сталь дула пістолету притуляється до скроні. Язик не піддається, щоб кричати чи ревіти від страху, а тіло, неначе не своє, заціпеніло у очікуванні. Зв'язок між запахом диму в повітрі та дотиком до скла перериває несподівана ейфорія. Та, давно забута легкість восьмигодинного сну і холодної склянки води зранку...

“Вона вже не тут”— мигає думка позаду, в потилиці, як стара лампочка.

Вона, тверда і холодна, розпластала кінцівки на хрещеній землі і застигла у короткочасному болі тиску на тендітну шкіру біля вуха. Вона не підніметься й не пригорне до серця, терпляче й ніжно тягнучи на розпатлане волосся. Єдине, що відрізняє думки від горя - це яскравий спалах у небі, коли металевий птах, що полонить колись мирне небо, тріщить та засліплює своєю величиною її мізерне єство.

Стефанія бачила під повіками вигравіюване, неначе той смертний вирок на кам'яній табличці, те, як вона б закінчила на тій злопам'ятній вулиці, доки Ханна простягала їй газету, на сірій і шершавій обкладинці якої чітко світилося фото зруйнованих джунглів з бетону та арматури. Багатоповерхівки, що височіли, торкаючись людського его, вузькі вулиці, що вміщали в собі більше спогадів, сміху та слів ніж будь-яке мегасіті нового світу, навіть, дерево, рівно вишикуване в ряд з іншими, на якому висіла бідно склепана годівничка з грубих дошок, тепер лежать під грудю пилу й сірки, розчавлені, понівечені та розгублені.

—Мені шкода,—каже засмагла жінка, бездоганною англійською, обережно потираючи плече Стефанії. На її мізинці є срібна каблучка—це чудово відчувається через льняну сорочку дівчини.

Стефанія не відповідає. Все так змінилося, не маючи й натяку на те, що подано в форматі короткого листу з пожовклого конверта в тремтячих пальцях.

Її голова інстинктивно киває, автоматично заспокоюючи стурбовану опікунку.

Затуманені горем очі, кольору вицвілої трави, а не свіжовикопаного смарагду, метаються від статті про знайдене тіло під завалами два роки тому, до кучеряво написаного, спрощеного тексту одинадцятирічної школярки.

То був четвер. Сонце стояло високо в небі аж занадто активно, для останнього місяця зими, даруючи своє тепло як і горобцям біля годівнички, так і працівникам тутешньої залізниці. Тісними вуличками міста котився барвистий м'яч п'яťох хлопчаків, що грали на спільному полі з імітацією футбольних воріт без сітки, які пофарбовані у блискучий, темно зелений колір, ще з часів Порошенка. Це був той день, у який школа здавалася школярам, як влітку, а для вчителів — як персональна камера тортур, в яку вони йдуть добровільно.

Ця ідея, але простіше кажучи, настанова, прийшла до неї і вдарила по лобі в школі. Вчителька від втоми і ефірно наповнених вереском дітей вушних раковин підійшла до неї і дала їй навпіл складену газету, з якимись мудро написаним заголовком і інгресом. Сива жінка сказала читати четвертий абзац, показуючи на нього хворо-посинівшим пальцем. Великими, друкованими буквами, заголовок казав:

“МІЖУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС КОБИЛЯНСЬКОЇ”

А меншими і круглуватими буквами було написано:

“Тема: Мій лист у майбутнє.”

“...Мене звати Стефанія Ткачук, як ти вже здогадалося. Зараз я сиджу у нашій кімнаті, точніше поки що лише моїй. Надя поїхала у те місто...“Місто Граніту”. Це дуже дивна назва для Харкову. Вона каже, що скоро повернеться. В майбутньому вона навчиться пам'ятати? Бо 10 лютого вже давно пройшло. Сподіваюся, в майбутньому ми будемо бачитися частіше...”

Юна письменниця, як виразився дядько Михайло про починання Стефанії, задумалася, а чи варто їй писати про щось конкретне чи писати “від душі”? Є багато варіантів про “Зараз я цікавлюся бла бла бла” чи “Я мрію про те і інше”, але усі ці варіанти здавалися пласкими і безжиттєвими в порівнянні з тим, що хоче написати Стефанія. Стукаючи олівцем по сторінці чорновика й записуючи

наступні думки, дівчинка звернула увагу на спалах у вікні. Такий короткий і різкий, що здалося би, ніби сонце кліпнуло о сьомій вечора. Вже готуючись знову гризти олівця й тупотіти п'ятою об підлогу, школярка почула скрип петель дверей. З-за спини почувся, до болю в відбитих печінках, знайомий голос. Хриплий і задиханий, ніби вона бігла, переганяючи саму себе.

—Стефка!—крикнула старша дівчина з довгим, темним волоссям і веснянками на розпеченому від сліз лиці. Стефанія хотіла привітатися, обійняти і втішити довго відсутню сестру, але та лиш смикнула її за руку, майже вибивши думку з її казанка.

Перед тим, як дівчинка встигла відчутти скрипучу підлогу під ногами, стіни і двері її дому пробігли в кутику її ока.

Хоч ніч була темна, але спалахи і тріщання змушували дівчинку бачити речі, які при денному світлі здавалися б міражем. Люди панікували, хапалися один за одного, ніби під час Другого Приходу, а десь за дві вулиці небо вибухало, засліплюючи зірки.

А далі була темрява. Неспокійна, тривожна, як тінь у куті кімнати. Силуети мерехтіли, болісно згиналися біля стін і крехтіли, стискаючи пальці в кулаки. Запах поту і старого дерева наповнював повітря, доки Стефанія трималася за те що здавалося реальним. За тонкі, завжди обережні руки Наді. Так промайнуло декілька годин, перед тим, як школярка заснула, дослухаючись до рівного дихання теплого тіла біля себе й вибухів десь на поверхні.

Холодний бетон запустив притуплені відчуття Стефанії, через що відсутність втішної присутності, різко зливалася з байдужістю й бентежною сирістю темного місця. Ставши на ламкі ноги і озирнувшись, школярка відкрила для себе новий аспект людського горя. Жінки сиділи, притуливши спини до стін, тримали в побілівших від напруги пальцях сумки та пластикові папки з документами, заголовки яких виднілися через подряпану пластмасу. Підлітки і діти спали, обгорнувши слабкі тіла мохнатими пледами, а хтось хникав у кутку, відлуплюючи залишки шпалер. Це місце нагнітає і ламає. Витягує крихти надії та ковтає цілеспрямованість. Ця атмосфера подіяла б і на неї, але тут немає до кого тулитися і шукати турботи. На виході стоять чоловіки. Хтось втягує кінчик сигарети між засохлих губ, хтось дивиться через шпарину дверей і, склавши

руки біля серця, шепоче незрозумілу нісенітницю. А хтось дивиться на неї, тягне назад і штовхає в гущу збудованої страхом мікрофлори.

—Іди назад,—звучить грубий і розбитий голос чоловіка з короткою стрижкою і рудою борідкою на підборідді. Стефанія б зробила, як він каже, але чоловік немає вусів, щоб так вселяти довіру.

—Де Надя?—активно бурмоче дівчинка й впритул дивиться чоловіку в очі.

—Не тут,—видихає дим товстун біля дверей. Його погляд спрямований на ту шпарину. Він від неї відмахується, сухо кашляючи.

—Тобі краще поспати, —знову вдихає дим чоловік,—бо може такої можливості далі не буде.

Тільки но школярка хотіла щось сказати, як хтось штовхнув двері ззовні і між ними прослизнув целофановий пакет. Старша дівчина поспіхом відтиснула когось плечем і зайшла всередину стискаючи декілька лямок важчих сумок у руках, а менша сестра вже підбігала допомогти, не до кінця розуміючи — як саме.

—Де ти була? —різко питає Стефанія.

Надя не відповідає, її погляд ковзає повз — по підлозі, по тьмяній стіні, десь біля чола сестри, але не зустрічається з очима. Вона облизує пересохлі губи і відкриває рота, ніби слова сформуються самі. Та неіснуючі слова перериває сухий кашель чоловіка ззаду. Відповіді немає. А хто б їй що сказав? Вона ще дитина. Їй лише одинадцять.

Минув час—чи, може, кілька хвилин, що здалися довгими. Вони перебирали речі з пакета, мов це могло щось змінити в незручній мовчанці. Декілька кофт, консерви з рибою, менші пакети з ірисками. І раптом Стефанія тихо, але вперто просить повернутися назад.

—Я забула дещо вдома, —школярка теребить край пакету між пальцями, — мені це дуже треба.

Надія хитає головою з боку в бік. Погоджується.

Коли вони виходять за важкі металеві двері, світ здається неправильним. Цей край міста був оазисом для маленької Стефки, а розламані і десь загублені частини стовбів не є пальмами в її розумінні. Кроки звучать чужо—глухо, ніби їх хтось ковтає, зупиняючи об товсту стіну туману над ними. Надя шарпає поношеними кросівками об вирвану траву і осколки, тягне сестру за собою. Хватка слабка, ненадійна, пальці вислизують з єдиної лінії зв'язку. Стефанія дивиться навколо й не може перестати. Руїни, дим, уламки — вона вбирає це в себе, навіть якщо не хоче. Два силуети рухаються, дихають і хитаються. Проте якось окремо.

Десь над головою рвуться дроти. Вони гудуть, тремтять, наче живі й налякані. Це звук, від якого хочеться закрити вуха — але він усе одно всередині. Живіт стискається, роблячи такі легкі функції, як от дихання смертельно неможливими. Голову, переповнену думками і образами, підсилюють шматки розпеченої плоті та скрегіт у несподіваних місцях, на які сестри закривають очі обома руками. Підсвідомо знайдене місце не є чотирма твердими стінами і ілюзією безпеки.

—То не наш дім, — лунають букви алфавіту у дуже дивній послідовності з середини грудей Наді.

Але вони все одно рухаються туди, неначе живі марсоходи з крихким процесором. Збираючи тремтячими руками залишки себе у зруйнованій бульбашці надійності, Стефанія чує кроки. Гучні, планомірні й широкі. Старша теж це відчуває нутром, а шкіра блідне від звуку вистрілу за межами так званого дому.

Перекивлені, спростовані і загрозливі вирази чуються за твердими уламками. Надя кидає все, що мала в руках, тягнучи Стефанію за руку, вона тремтячими губами шепоче:

—Я люблю тебе, — навіть без звуку, менша сестра витягує усе значення з цього речення і, стиснувши руку найріднішої людини, довіряє їй так само, як робила це все життя.

Мить здавалася вічністю, а швидкий темп Надії —марафоном. Стефанія біжить, ноги не слухаються перестимульованого мозку, і вона падає. Мурашки

пробігають тілом, як слизькі паразити, що копошаться під шкірою. Кров різко кидається в голову, гуде, витісняє сіру речовину з вух, що аж світ змінює орбіту. Пальці на зап'ясті зслизують, а різкий постріл, націлений на ногу Наді, змішується з сліпучим світлом в небі в один єдиний головний біль...

Голова болить. В неї болить голова, кожен раз, наводячи погляд на рядки стисло написаного листа та понівеченого тіла в газеті, Стефанія це відчувала. Обличчя червоніло, а рука на плечі зжималася, заспокійливо хитаючи дівчину з сторони в сторону.

“Мені здається, що в майбутньому все стане тихішим і простішим. Доки я живу тут... Тут є речі, що зникають, і ті, що залишаються. Багатьох людей я відштовхнула сама, а дехто пішов, ніби це було вирішено заздалегідь. І тільки дім лишається чимось справжнім. Я жила у ненависті до свого місця, але усвідомлення, що це єдине місце, де мене пам'ятають і чекають— втішає і дає надію. Бо я не хочу дізнатися, як це — коли немає куточка у світі, куди можна повернутися, навіть якщо дуже страшно. Тому прошу тебе: пам'ятай, що хоч би що не сталося, в тебе завжди є дім, стіни якого все ще тримають твою присутність.”

Стефанія не здогадувалася, що вміла так гарно писати.